

PORADNIK JĘZYKOWY

MIESIĘCZNIK ZAŁOŻONY W R. 1901 PRZEZ ROMANA ZAWILIŃSKIEGO

ORGAN TOWARZYSTWA KULTURY JEZYKA

Zarząd Główny, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

<http://www.tkj.uw.edu.pl>

W ZESZYCIE

– Dokumentacja życia wyrazów nie jest procesem łatwym, ponieważ wymaga odpowiednio reprezentatywnej podstawy źródłowej i właściwych narzędzi, które umożliwią właściwe spożytkowanie danych źródłowych. Klasyczna metoda filologiczna już nie wystarcza, jej następczynią staje się tzw. metoda lingwochronologiczacyjna.

– Najstarsze zapożyczenia z języków/dialektów wschodniosłowiańskich układają się w trzy warstwy chronologiczne: XIV–XV w.; XVI w.; XVII w. Zwykle określamy je wspólną nazwą *zapożyczenia ruskie*, ale już od XVI w. możemy mówić o najwcześniejszych *rusycyzmach*.

– Bezpośrednie sąsiedztwo polszczyzny z językami wschodniosłowiańskimi pozwala na różne hipotezy dotyczące wzajemnych zapożyczeń. Ich etymologie znajdują weryfikację na podstawie zapisów źródłowych i danych z zakresu geografii lingwistycznej.

– Rusycyzmy leksykalne są w 20-leciu międzywojennym zwykle traktowane jako pozostałość zaborów. Okazuje się jednak, że nowe wpływy języka rosyjskiego w zakresie słownictwa – choć znacznie słabsze i zróżnicowane regionalnie – zaznaczały się wyraźnie również po 1918 r.

– Północnokresowa regionalna odmiana polszczyzny podlegała i podlega nadal w największym stopniu wpływom języka rosyjskiego. Wpływy te są wyraźnie zaznaczone w tekstach prasowych tego regionu w okresie 20-lecia międzywojennego. Trzeba podkreślić, że w dużej części są to rusycyzmy inne niż współczesne.

– Procesy neosemantyzacji zachodzą zarówno w polszczyźnie ogólnej, jak i w jej odmianach regionalnych oraz socjalnych. Na przykładzie leksyki gwary miejskiej Poznania można tu wyróżnić takie procesy, jak: metaforyzacja, metonimizacja, zmiany dominanty semantycznej, generalizacja, specjalizacja.

– Zapelatywizowane nazwy własne to materiał językowy bardzo przydatny w badaniach z zakresu lingwistyki kulturowej. W socjolektach taki potencjał nominacyjno-ekspresywny nazw własnych jest duży i realizuje się dzięki konkretnym konotacjom, przeniesionym od pierwotnych ich nosicieli (osób i miejsc).

Słownictwo – życie wyrazów – metoda filologiczna – metoda lingwochronologiczacyjna – zapożyczenia leksykalne – wpływy wschodniosłowiańskie – wpływy języka rosyjskiego – lingwistyka kulturowa – leksyka odmian regionalnych i socjalnych polszczyzny – neosemantyzacja – apelatywizacja.

Red.